

גם אם היה יודע שחכם יכול להתיר את הנדר היה מגרשה, כי לדעת רבי אלעזר אינו רוצה שתתבזה אשתו בפני בית דין.⁽²⁵⁾

אלא לכך אסרוהו להחזירה אף בזה, משום שבנדר שאינו צריך חקירת חכם, יכול הוא לקלקלה ולומר: אילו הייתי יודע שיכול אני להפר, לא הייתי מגרשה, ומשום נדרים אלו אסרו להחזיר את הנודרת כל סוגי נדרים.

אמר רבי יוסי ברבי יהודה: מעשה בצידן, באחד שאמר לאשתו: "קונם אם איני מגרשיך", וגרשה, והתירו לו חכמים שיחזירנה, מפני תיקון העולם, ובגמרא יתבאר מה ענין מעשה זה אצל משנתנו.

גמרא:

שנינו במשנה: המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר, משום נדר לא יחזיר:

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: והוא, זו ששנינו שאסור להחזירה עד שלא ניסת לאחר,⁽²⁶⁾ אינו אלא כשאמר לה כשגרשה: "משום שם רע אני מוציאך", וכשהוציאה משום נדר, אמר לה: משום נדר -^{מ-א} אני מוציאך.

אבל אם לא אמר לה כן, יכול הוא להחזירה.

כל נדר שידעו בו רבים,⁽²³⁾ שהוא נדר שאין לו התרה על ידי חכם לדעת רבי יהודה,⁽²⁴⁾ אם כן פריצות יותר מדאי היא, וקנסוה שלא יחזיר.

ואילו נדר שלא ידעו בו רבים ויש לו התרה, הרי זה יחזיר.

רבי מאיר אומר: המוציא את אשתו משום נדר, שתיקנו חכמים שלא יחזירנה, משום קלקולא הוא; ולפיכך:

כל נדר שצריך חקירת חכם, ואין הבעל יכול להפר, כיון שאינו מדברים שבינו לבינה ולא נדרי עיניו נפש, הרי זה לא יחזיר, כי בזה שייך קלקולא, שמא יאמר: אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו, לא הייתי מגרשה.

ואילו נדר שאינו צריך חקירת חכם אלא הוא עצמו יכול להפר, הרי זה יחזיר, כי אינו יכול לקלקלה, שהרי היה לו להפר ולא היפר.

אמר רבי אלעזר: אדרבה! לא אסרו זה, לא אסרו לבעל להחזירה כשנדרה נדר שצריך חקירת חכם, אלא מפני זה, מפני נדר שאין צריך חקירת חכם.

כלומר: מעיקר הדין לא היה לנו לאסור מלהחזיר אשה שנדרה נדר שצריך חקירת חכם, ומשום שאינו יכול לקלקלה, כי ודאי

יהודה, אם אינו חושש כלל לסברת "קלקולא", או שאך בנדר אינו חושש לסברת "קלקולא" וכפי שיתבאר הטעם שם.

23. בגמרא נחלקו אמוראים אם "רבים" היינו שלשה בני אדם או עשרה.

24. אבל תנא קמא נחלק עליו אף בזה, וראה

תוספות לקמן מו א ד"ה שלא.

25. לכאורה תמוה: וכי משום שחם על כבודה, יגרשנה?! וראה מה שכתב בזה ב"אילת השחר".

26. רש"י; כי אילו ניסת כבר לאחר, שוב אינו יכול להחזירה אף בלי טעם זה, שהרי אסור